

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe un an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortierii nefranconți nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N° 136.

Joi, 19 Iunie (1 Iulie).

1886.

Nou abonament

la

„Gazeta Transilvaniei”.

Cu 1 Iulie 1886 st. v., se va începe un nou abonament, la care invităm pe toți onorații amici și sprijinitori ai foiei noastre.

Prețul Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.

„șese „ 6 „

„un an 12 „

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 10 franci

„șese „ 20 „

„un an 40 „

Abonarea se poate face mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Abonaților de până acum li-se recomandă a însemna pe cupon numărul fâșiei sub care au primită diarul.

Domnii ce se vor abona din nou să binevoiescă a scrie adresa lămurită și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea.

Brașov, 18 Iunie 1886.

Mult timp au circulat șgomote, că Rusia concentrează mereu trupe în Basarabia și că ia felurite dispozițiuni militare. Aceste șgomote au provocat mari îngrijiri mai ales în Constantinopol, deoarece Pôrta se teme că toate aceste măsuri militare ce le ia Rusia în Basarabia sunt îndreptate în contra ei și a Bulgariei. Pôrta și-a exprimat temerile sale prin pressă și prin agenții săi, și negreșit că Rusia era dator să slăbească efectul acestei alarme, decât în adevăr concentrări de trupe în Basarabia nu se făceau.

Cei din Petersburg s'au și grăbit a desminți aceste șgomote neliniștitoare, dicându chiar că nici nu se vedu îndemnați a lua măsuri militare în contra Turciei, deoarece între Petersburg și Constantinopol există bune relațiuni. Mai departe asigură cei dela Neva, că deocamdată nici în contra Bulgariei nu voru întreprinde nimic, ci voru lăsa lucrurilor cursu liber.

Se vede însă, că Rusia a cerut Pôrții în schimbul acestei declarări un serviciu și anume, după cum spune o foia engleză, să ia inițiativa d'a îndemna puterile să adreseze guvernului bulgaru o notă colectivă provocându pe prințul Bulgariei să respecte învoiala puterilor stabilită în privința Rumeliei ostice.

Dacă e adevărată această șcire a foiei engleze, atunci Rusia a întreprinsu acestu pasu numai în urma relei impresiuni ce a produsu discursul tronului, cu care prințul Alexandru alu Bulgariei a deschis adunarea națională din Sofia, unde sunt întruniți deputații Bulgariei și ai Rumeliei. În discursul tronului se vorbea adecă de unire, fără să se specifice decât sub această se 'nțelege unirea personală seu unirea reală a celor două țeri.

Pôrta a lucratu însă înțelepțesce de rândulu acesta, vedea forțe bine că nu e motivu d'a se adresa guvernului bulgaru o notă colectivă, și de aceea a gășitu cu cale ca mai bine să cêră explicări prințului și guvernului bulgaru asupra pasagiului din discursul tronului, care a produsu o impresiune atât de rea.

În adevăr prințul Alexandru s'a și grăbitu, se dice, a declara că n'are de gându să calce învoiala ce s'a stabilitu între Bulgaria și Turcia. Chiar ministrul-președinte bulgaru Caravelov a declarat în adunarea națională, că Bulgaria va respecta decisiunile marelor puteri luate în conferința din Constantinopol.

Ca să domolêscă Bulgaria și mânia ce și-a tras'o din partea Rusiei, camera bulgară a gășitu cu cale, ca în răspunsul ei la discursul

tronului să vêre unu pasagiu, în care se exprimă supunerea poporului bulgaru pentru Țarul, ca liberatoru și protectoru alu Bulgariei. Cu această Bulgaria respinge imputarea ce i se face că nu e recunoscătoare față cu Rusia.

Ce efectu va avê acestu pasagiu din răspunsul la discursul tronului nu se poate șci; se dice că mânia guvernului rusu e multu mai mare decâtu ca să o potă face să dispară. Și decâtu ne gândim la greutățile și luptele ce întâmpină prințul Alexandru și guvernul seu atât în cameră câtu și în țeră din partea opozițiunii și chiar din partea aderenților săi, cari facu propagandă pentru idea proclamării regatului, atunci au dreptate aceia, cari iau în apărare discursul tronului, alu cărui textu a trebuit să fiă astfel compus, tocmai în interesul decisiunilor marilor puteri și alu învoiei dintre Bulgaria și Turcia.

E greu a crede, că Rusia va ține sêmă de toate aceste împrejurări și de explicările ce s'au datu din Sofia. Mulți deduc din cuvântul „deocamdată” în declarațiunea Rusiei, ce amintit'o mai susu, că ea stâruesce în planurile sale de a „da o lecțiune Bulgarilor,” fiă și mai târziu. Și îngrijirile de o viitoare acțiune a Rusiei sunt cu atât mai mari, cu câtu diare de frunte franceze au început să cânte în această cestiune pe côrda foilor rusești.

În vederea acestor temeri, din diferite părți i se dau prințului Alexandru și guvernului seu sfaturi, ca să fiă cu precauțiune și să rămână în marginele trase de decisiunile marelor puteri și de învoiala bulgaro-turcă. Până când spiritele din Bulgaria voru puté fi ținute în frâu, liniștea va fi asigurată; îndată ce însă idea proclamării unirei reale și a regatului nu va mai puté fi înăbnșită, prințul Alexandru va trebui să mêrgă cu curentul și atunci cine șcie ce furtoni se voru mai descărca.

Datoria publică a Ungariei.

Pesta, 25 Iunie n. 1886.

Datoria publică a Ungariei la finea anului 1884 în totalitate a reprezentat unu capitalu minimalu, ce trece peste 2178 milioane fl. v. a. de hârțiă. Datoria de stat propriu diș ungară — cum s'a indicat într'unu număr mai dinainte alu „Gazetei” — a fostu mai mult decâtu 1519⁹/₁₀₀ mil. între cari 849¹⁸/₁₀₀ milioane datoria consolidată (renta de 6, 5 și 4%); la această după quoa stabilită în 1867, se adaugă din datoria pendentă comună (notele de 1, 5 și 50 fl) și din cele 80 milioane, cu cari monarchia datoresce băncei austro-ungare de astăzi, 30% = 117⁷/₁₀ milioane; afară de acesta totu preconta datoriei de stat ungară — decâtu luăm de basă 5⁶/₁₀% — mai cade unu capitalu de circa 540⁹/₁₀ milioane, ca capitalu corêspundătoru intereselor de 30³²/₁₀₀ milioane, cu cari Ungaria contribuș în totu anul la solvirea intereselor datoriei de stat austriace. Tote aceste dau colosala sumă de mai susu, care în realitate, mai cu sêmă după revelațiunile făcute în decursul pertractărilor parlamentare asupra creditului suplimentar de 20 milioane, astăzi este mai mărită încă cu câte-va sute de milioane.

Interesele datoriei publice ungare se urcă cam la 5⁶/₁₀%, pentru că după suma de 117⁷/₁₀ milioane mai susu indicată statul, din cauze cunoscute nu solvesce interese; dér ca unu ce caracteristicu este de notat — ceea ce Kerkkapoly, fostu ministru de finanțe și astăzi profesoru de universitate în Budapesta, mai dênăși a dovedit în colonele diarului „Egyetértés”, — că cu ocașiunea conversiunii rentei de 6% à 400 milioane fl. în unu capitalu de 545 milioane fl. à 4%, fiindu prețul de esmisiune abia 53⁹/₁₀₀% și căpându Ungaria efective numai 294 mil., după cari solvesce 21 mil. interese, interesele de 4% au devenit fictive, pentru că statul în realitate solvesce 7⁴¹/₁₀₀%, adecă solvesce interese de 4 fl. în aur nu pentru 100 fl., ci numai pentru 53 fl. 96 cr. v. a. de hârțiă, câtu a primitu pentru câte o obligațiune de 100 fl. valóre nominală à 4%.

De aici apoi se poate judeca creditul statului și fiascul suferit cu ocașiunea acelei operațiuni financiare, pre care unii erau gata s'o boteze de „genială” (!)

Acum, decât luăm, că pre la finea anului 1884 între 16 milioane de locuitori ai Ungariei abia au fostu 6¹/₁₀ milioane locuitori, cari s'au susținutu din averea, câștigul seu venitul lor propriu originalu și nederivat delat alți, din suma de 2178 milioane fl. v. a. pre unu atare individ cadu câte 357 fl.! De unde este evident, că Ungaria este unu dintre statele cele mai îngropate în datorii. *Ac.*

Urmările aplicării tarifului autonom.

„Voința Națională”, organul oficiosu alu guvernului român, vorbindu despre urmările aplicării tarifului autonom, pretinde, că singur Austro-Ungaria ar suferi ași de aceste urmări. Numita foia dice între altele:

Astăzi Austro-Ungaria culege ródele politice sale economice; diarele din amêndou jumătățile imperiului sunt pline de tânguiru asupra stărei în care a cădutu o mare parte din industriile ce trăiau din esportul fabricatelor lor în România; industria transilvană mai cu sêmă a fostu crudu atinsă și o mare parte din industriași și meseriași ardeleni nu gășesc altă scăpare decât emigrarea în România.

Suferi-vomu și noi din cauza măsurilor luate de Austro-Ungaria în privința noastră? Nu credem.

Se șcie că esportul nostru în imperiul vecin se urca anul trecut la vre-o șapte-șeci milioane lei. Productele intrate în Austria nu rămneau toate aci, multe din ele treceau în Elveția, în Italia și în Germania, așa încâtu din cifra de 70,000,000 trebuie să scădemu o sumă pe care o primiamu indirectu dela aceste trei din urmă țeri, sumă pe care nu o putemu precisa dér care nu poate fi decât în destul de însemnată.

Nu trebuie să uităm apoi că unu mare număr de fabrici sunt pe cale d'a se înființa în țeră; la ministerul de domenii sunt peste două-șeci de cereri făcute în acestu scop de fabricanți însemnați din străinătate. Aceste fabrici, întemeindu-se, voru consuma o mare cățime de materii prime din țeră, materii alu căroru debuseu era mai înainte Austro-Ungaria.

Un faptu éráși de care trebuie să ținemu sêmă este creșterea esportului nostru în Italia; nu trece și, fără ca să nu se exporteze, de cât-va timp, cățim însemnate de vite în Italia. Totu astfel a crescutu esportul nostru în Elveția.

După cum vedem, scăderea esportului nostru în Austro-Ungaria va fi compensată în destul prin folosele ce amu enumerat mai susu; însăși Austro-Ungaria nu va putea se ne închidă cu totulu fruntăriile sale și, vrêndu nevrêndu, vecinii noștri voru fi nevoiți să ne cumpere mărfurile, de cari voru avea absolută trebuință.

Manifestul contelui de Paris.

Contele de Paris, care se află între cei espulsați, a publicat următorul manifestu:

Fiindu silitu a părăsi pământul țerii mele, protestez în numele dreptului contra actului de violență, ce m'a isbit. Fiindu atașat cu pasiune patriei, pe care nenorocirea mi-a făcut'o mai scumpă, am trăit până acum aici fără a depăși legea. Spre a mă smulge din patriă s'a alesu momentul în care m'am întorsu, fericit, că am creatu o nouă legătură între Franța și o națiune amică. Exilându-mê, voru să-și rêsune pentru cele 3 milioane și jumătate voturi care la 4 Octomvre au condamnat greșele Republicei și acum se caută a intimida pe acei, care din și în și se despartu de ea. În mine se persecută principiul monarchic, ce mi s'a transmis de acelu, care a știut să-l mântină în modu așa de nobil. Voru să se despartă Franța de șeful acelei familii glorioșe, care a condus țera în timp de 9 secole în opera unității sale naționale și care împreună cu poporul, la bine și rău, și-a întemeiatu mărirea și buna stare. Se speră, că Franța a uitat domnia fericită și liniștită a strămoșului meu, precum și șilele mai de cu-

rënd, când fratele și unchiul meu au luptat loial în rindurile bravei ei armate. Aceste calcule își vor găsi decepțiunile lor. Povățuită prin experiență Franța va cunoște cauzele și pe autorii acelor rele de care suferă.

Franța va înțelege, că numai monarchia, care priu principiul ei tradițional și prin instituțiunile sale aparține timpului modern, poate remedia lucrurile. Monarchia națională singură, alți cărei reprezentanți sunt eu, e în stare a paraliza forțele turburătorilor, care amenință pacea țării; a asigura libertatea politică și religioasă, a ridica autoritatea și a restabili averea publică. Numai ea poate da un guvern tare societății noastre democratice, care va fi accesibil tuturor, va fi d'asupra partidelor și pentru Europa o garanție de pace durabilă. Datoria mea este de a lucra fără preget la această operă de mântuire; cu ajutorul lui Dumnezeu și cu participarea tuturor, care împărtășesc credința mea în viitor, voi îndeplini acesta. Republicei îi este frică; aplicându-mi mie o lovitură, atrage atențiunea asupra mea. Am încredere în Franța; în moment decisiv voi fi gata.

Eu, la 12 Iunie. Philipp, Conte de Paris.

SCRILE DILEI.

Duminecă în 15 (27) Iunie membrii congresului național bisericesc din Sibiu au luat parte în mare număr la parastasul ce s'a oficiat în biserică metropolitană din Sibiu în memoria fericitului Arhiepiscop Andrei br. de Șaguna, pontificând P. S. S. Metropolitanul Miron Romanul, Episcopul I. Meșianu și S. S. Archimandritul N. Popea. Asemenea s'a ținut parastas pentru Șaguna și în Rășinari, unde e înmormântat. Marți în 17 (29) Iunie s'a oficiat totu acolo parastasul întru memoria lui Emanoil Gojdu. Atât Duminecă cât și Marți, corul vocal bisericesc condus de d-l prof. G. Dima a escelat prin cântările sale frumoase și mișcătoare.

Intre membrii congresului național bisericesc din Sibiu se află de față și domni Antoniu Mocsonyi cu fiul său Zenone Mocsonyi, Dr. Alexandru Mocsonyi și fratele său Eugeniu Mocsonyi.

Adunarea generală a meseriașilor, sodalilor și membrilor Asociației de meserii din Brașov se convoca pe Duminecă 22 Iunie v. la 3 ore d. a. la școala române de aci, pentru a se consulta asupra dispozițiilor ce sunt de luat în fața crizei create prin războiul vamal.

Astă s'era în 18 (30) Iunie, la orele 8, se va da în pensionatul Vautier din loc o producțiune de cântări, ca încheiere a esamenelor de astă an.

Duminecă dimineața între 2³/₄ și 3 ore a fost găsit, de către patrula polițienescă, zidarul Petru Munteanu la intrarea în fabrica de gaz zăcându greu rănit. Dus în spital, a declarat, că certându se cu zidarul Fogarasi Ferenz și cu cismarul Kerekes Pal într'o cârciumă din ulița neagră și de aci pe ulița a primit dela Fogarasi trei împunsături de cuțit în partea dreaptă și dela Kerekes două împunsături în umărul drept. Bătăoșii cari au mărturisit faptul, au fost predați judecătoriei penale.

Ionu Crăciun din Sâmbăta de sus s'a aruncat

în puțul său din curte și s'a înecat. El a fost, spune o foină ungerescă, administratorul unei proprietăți, care ar aparține bisericii gr. or. din Brașov. Într'o scrisore ce a lăsat'o în urmă'i declară, că reua sa stare financiară l'a împins a se sinucide, fiindcă lipsesc 500 fl. din banii cei administra elu.

Deunăți au fost mușcați în Turchișu câțiva oameni de un câine turbat. Unul din aceștia, anume Tóth Andras, a murit. Ceilalți au plecat la Viena, unde vor sta sub cura D-rului Ullmanns, care în spitalul pentru turbați vindecă după metoda lui Pasteur.

»Kulturgyletlu« comitatului Pojunu a hotărît în ultima ședință a comitetului, să adreseze o petițiune guvernului, rugându-l a subvenționa asilurile de copii ale reuniunii. Deputatul Thaddaus Prileszky va fi rugat, să predea această petițiune la locul competent. — De unde hahamu bani?

Dr. Aladar Domaszewski, docent la universitatea din Viena și adjunct al muzeului archeologic d'acolo, a sosit în Clușiu, pentru a studia inscripțiunile anticităților din timpul roman, care se află în Clușiu și împrejurimile acestuia.

Correspondentul din Vidin, Spoljaric, al lui »Pester-Lloyd« a fost estrădat tribunalului din Semlin de către Bulgaria, pentru că ațta la ofensare în contra consulatului austriac. »Pester Lloyd« se lapădă acum ca de dracu de el, dîcîndu că de peste o jumătate de an a rupt relațiunile cu numitul correspondent, în urma informațiilor ce le-a primit despre el.

Concursul în contra firmei de aici A. Schwarze și Bartha s'a înlăturat prin hotărîrea tribunalului r. Firma numită s'a învoit cu creditorii.

Tribunalul garnisonei militare din Timișoara a înscințat pe primarul Salacz, că în afacerea atentatului comis în contra redactorului Horvath dela »Paprika Iancsi« numai un oficer, sublocotenentul Standeiski, a fost condamnat la o închisore de mai multe luni; celălalt oficer, Cordieru, a fost achitat. Horvath, care cerea despăgubiri, a fost îndrumat la tribunalul civil.

D-l Maximilian Wegener, fost locotenent de artilerie în armata prusiană, este primit cu același grad în armata română, socotindu-i-se vechimea gradului, spunu șiarele din România.

Duminecă studenții universitari din Bucuresci și-au ținut întrunirea anunțată în cestiunea convenției consulare cu Germania. După vorbirile rostite, s'a votat în unanimitate următoarea motiune: Studenții universitari din Bucuresci, întrunindu-se ați, 15 Iunie, în locul societății »Unirea« și considerându că convențiunea consulară cu Germania tînde a nimici individualitatea politică și economică a poporului român și pe nesimțite caută a răsturna temelia existenței naționalității române: protesteză în unanimitate cu energiă, contra încheerii acestui act anti-național.

În Fiume s'a ivit în noaptea de 24 spre 25 Iunie n. un cas mortal de coleră asiatică.

»Revue de l'Orient« anunță, că în »Monitorul oficial« din Bucuresci a apărut legea privitoare la organizarea flotilei române pe Dunăre și pe Marea Neagră.

»Eur. Korr.« e informată din Berlin, că prințul Alexandru al Bulgariei se va șterge și din lista rangurilor militare prusiane și se va destitui din înaintare. Acestă măsură se ia de dragul Rusiei. Numitul șiartă garantă esactitatea acestei scrii.

Rușii adună, cum se scie, de mult timp încoco ban pentru ridicarea unui monument în pasul balcan Șipca în memoria celor căduți acolo în războiul din 1877—1878. Acum, după ce suma adunată se urcă la un milion de ruble, monumentul va fi o mănăstire rusescă. Cum se dîce, clădirea va începe, deorece pacea pare asigurată.

Congresul național-bisericesc gr. or.

(Coresp. part. a »Gaz. Trans.«)

Sibiu, 28 Iunie 1886.

Ședința a VIII de astăzi s'a deschis la 10 ore a. m. Presidiul prezintă mai multe exhibite și apoi își aduce aminte cu cuvinte foarte căldurose de Emanuil Gozdu. Fondatiunea, ce a lăsat'o fericitul bisericii noastre se urcă deja la considerabila sumă de 600,000 fl. și are să devină foarte importantă. Din incidentul, că mâne serbeză biserică noastră memoria ucenicului Emanuil, să decide, că mâne să se țină un parastu în memoria marelui mecenat, ceea ce se primesce cu multă căldură.

Vine la ordinea zilei comisiunea petiționară. Din motivul, că această comisiune n'a studiat diferitele petițiuni cu destul zel, s'au ivit lungi discuțiuni, căl raportorul Țeranu nu putea raporta esact. Așa petițiunea comunei Latonașu, în Bănat, ca să i se dea un parochu, în locul celui oprit în funcțiunea sa prin pretorele concerninte mai mult din lipsă de cunoștință a cauzei și din lipsă de energia recerută din partea consistorului din Caransebeșu, decât din zel de ingerință în afacerile noastre bisericesci, a provocat o dezbateră foarte lungă, der sterilă. Causa s'a remis consistoriului metropolitan spre competența afacere.

Câteva cuvinte despre cestiunea naționalităților

De Ludovic Mocșary.

Intre multe cestiuni de mare însemnătate, care s'au discutat în sesiunea trecută a parlamentului, cuprinde un loc important și cestiunea naționalităților. Organizarea jurisdicțiunii și a comunelor, glotele, creditele suplimentare, tariful vamal și afacerea Hentzi au provocat o serie întrăgă de discuțiuni interesante și scene agitate, după care acuma în momentul închiderii se pare a se da uitării discuțiunile despre naționalități, ivite în decursul dezbaterii budgetului. Der în scurtă vreme s'orțea punerii ad acta va arunca vëlul peste toate aceste afaceri și decă ne vom uita din ore care depărtare la totă materia afacerilor dezbătute, se va ivi éraš cestiunea naționalităților, precum se ivesce piscul pe care nu l'u vedem până nu ne depărtăm dela pólele dalmelor care stau înaintea lui.

Adeseori s'a dîș, că, pe lângă așa numita cestiune de drept public, séu pe lângă relațiunile stabilite cu Austria, noi nu avem o cestiune mai importantă ca aceea

FOILETONU.

Călătoria lui Stanley prin Africa centrală.

(Urmare.)

Totu în ziua acesta se întempla un lucru de totu neplăcut și dureros pentru Stanley. Anume cătră s'era i se vesti, că un sac cu mărgelă a fost tăiat și că o parte mare din mărgelă au fost furate.

Stanley, peste totu, pusese pentru furtu pedepsele cele mai grele, hoția acesta însă era cu atât mai vrednică de pedepsă, cu câtu, după cum am amintit mai sus, mijlocele expedițiunii se împușinaseră foarte, din care causă călătorii noștri și trebuiau să fiă cu cea mai mare cruțare.

Călătorul nostru nu mai îndrăsnise în totu timpul din urmă să și mai procure bucate de carne. — Cafea, ciai și zaharu nu mai avea de multu. — Elu chiar răbda de fôme împreună cu oamenii săi, numai și numai ca să nu ajungă în lipsă și mai mare, numai și numai să se pótă ajuta, până voru ajunge în ținuturi mai civilizate. Ce avea să se alégă din expedițiune, decă membri ei prin astfel de fapte naive grăbiau și mai tare s'ercia, care și până acuma făcuse progrese așa de uriașe? — Trebuiau luate măsurî energice,

trebuia să se întrebunzeze o astfel de pedepsă, care să slujescă tuturor ca exemplu.

Cine era însă făptuitorul?

Stanley se înspăimântă până în adencul inimii sale, când află, că hoțul nu este alt-cineva, decât Uledi, neînspăimântatul și iubitorul de jertfire cărmaci Uledi. De câte ori își pusese în primejdiă bărbatul acesta viteză viața sa, pentru ca să scape pe soții săi din valurile râului! Nu mai puțin de 13 inși aveau să-i mulțămescă esistența lor.

„Bărbatul acesta aspru,“ povestesc Stanley, „cu natura lui nelustruită, dejumătate sălbatică, era totdeauna gata de a mă servi. Elu își îndeplinea datoria sa cu sfințenie, și această iubire de esactitate îl ridica foarte mult; elu era din îndemn propriu ascultător, și pentru aceea îl aveam dragu și mi era scump; elu își pusese adese-ori în primejdiă viața sa pentru nisce fințe, care nu și-ar fi spus nici-odată viața lor pentru elu, și de aceea cu toți îl prețuiam și l'u cinstiam. Și acum tocmai omul acesta iubit, admirat și prețuit. . . se mă fure!“

Stanley îl luă pe Uledi la o dare de sémă amănunțită. Rătăcitul negru ținea una, că elu n'a luat mărgelă. Acestea însă fură găsite în rogojina pe care dormia, și va să dîcă, furtul era acuma dovedit.

Valoarea lucrurilor furate era așa de mare, încâtu cu ele întrăga expedițiă și-ar fi putut procura proviantu pe două zile.

Călătorul nostru îl puse pe hoțu sub pază. După aceea chemă la un loc pe toți membri expediției, chiar și pe femeii și pe copii. În cuvinte seriose descrie elu cele întemplate, și apoi întrebă pe cei adunați, ce măsurî sânt de luat față cu Uledi?

Manva Sera luă cuvântul mai întâiu și mai întâiu.

„Este un casu foarte greu,“ dîse elu, „de orece tocmai unul din oamenii cei mai harnici și mai viteji ai expediției a fost dovedit că furu. De ar fi alt-cineva cel vinovat, părerea mea ar fi, să i se lege o piatră de grumazu și să se arunce fără nici o milă în riu. În casul de față nu se pôte întrebunța o pedepsă așa de grozavă. Mai potrivit ar fi, după părerea mea, ca Uledi să capete o bătaia bună, ca să se învețe minte!“

Toți ceilalți conducători, precum și mulți din cei cari mai erau de față, aprobară această propunere. Numai velsași, cari îl iubiau cu toți din sufletu pe Uledi, nu dîseră nici un cuvânt.

„Dară voi, iubii mei,“ se adresă călătorul nostru către dîșii; „voi, cari îl cunoșceți așa de bine pe Uledi; voi, cari ați luat parte cu dîșul la at-

a naționalităților. Dér noi încă nu ne-am făcută socotela cu importanța ei cea mare. Nicl acum nu ne scim orienta pozitiv în situațiunea cea nouă, ce ne-a creat o înaintarea generală culturală ce a străbătut și la noi și ridicarea la valoare a egalei îndreptării. Ne aflăm în o situațiune radicală reformată. Prin mișcările naționale la noi și aiurea au ajuns sub revisia fepțele emigrațiunei popórelor, s'evirșite de o miă de ani. Ranele s'au ivit din nou în locul cicatricelor de multă vindecate, sub carl se părea că dispăruse totă materia bólei. Situațiunea nouă a scos prin necesitate la ivelă concepte noue, carl s'au cristalisat în principii și aduc cu putere irezistibilă o politică nouă la ordinea țilii. Dér sentimentele cele vechi nu voiesc să cedeze și se află în conflict puternic cu recerînțele situațiunii.

Națiunea maghiară are o mare și grea problemă, ea trebuie să se întemeieze a doua órá patria.

Ea trebuie să aște în ce chip să organizeze acest stat, ca să nu fiă numai conglomeratul acelor naționalități, care acuma stau separate una de alta și consolidate, ca materialul adunat pentru clădire, ci să fiă și să rămână un organism întreg, pe care să-l țină unită e putere internă cu o influință generală. A duce acesta în deplină nu pôte fi problema altuia, decât a rasei maghiare, care în prima lină a întemeiată această patriă și în decurs de 1000 de ani a susținut-o; continuitatea dreptului acestuia trebuie să o susțină și o pôte susține, căci are în mână supremația, pe care nime nu o pôte trage la îndoie și nicl nu o trage.

Este însă sigur, că puterea nu se pôte susține decât cu mijlocele, cu care s'a câștigat; numai cu mijlocele, cu care a s'evirșit întemeierea cea dintăiu pôte națiunea maghiară să îndeplinească munca necesară la a doua întemeiere. Nu este de lipsă și nu este nicl permis, ca să se se din fire, să se abată din calea virtuții sale străbune. Șovinistii o sfătuesc, că este bună orice mijloc, care promovă cauza maghiarismului, sporierea numerică a rasei maghiare. Să nu asculte la astfel de șoptiri! Forța și mijlocele presiunii sunt ale Rușilor și Prusianilor, déră noi, întrebând astfel de mijloc, chiar și de ar fi cu cale în situațiunea noastră, n'am pôte fi decât ușeri, pentru că nu se unesc cu firea Maghiarului. Nu fără cauză s'a numit națiunea noastră „generosa gens“, nu fără cauză vorbesc înșis Sârbii — după cum se pôte ceti mai la vale într'o telegramă din Vêrșeț — despre „virtutea cea frumoasă gloriificată în istorie“, se rămânem, cum țice proverbul nemțesc, la calapodul nostru propriu, să rămânem drept; această onestitate va fi în cestiunea naționalităților politica cea mai bună.

Nu mi-am propus însă, ca prin publicarea acestor șiruri să încercăm lămurirea cestiunii naționalităților în relațiunile ei cele mai înalte și mai profunde; vom ave noi să ne ocupăm încă mult și mult timp cu această cestiune și o lucrare cât de temeinică, de extinsă nu ar pôte-o exhauria deodată. Cu acest prilej am prins condeiul voind să înregistrez învățăturile, ce le putem scote din discuțiunea cestiunii naționalităților în sesiunea trecută a parlamentului și din unele lucruri, carl au esit la ivelă deodată cu această discuțiune.

Țin de forțe însemnate aceste învățătură, deși unii pôte nu sunt de această părere și nu țin vrednice de o atențiune deosebită simptomele, care ne servesc de basă.

Er la publicarea fără amănare a acestor șiruri m'am simțit îndemnat de un incident, care în zilele trecute a pus spiritele în mare mișcare. Manifestările unei inimă de soldat austriac au luminat deodată si-

tuatiunea, care nicl până acuma nu a fost întemeiată pentru aceia, carl s'au avut ochi să vadă. Demonstrațiunea lui Belcredi, întâmplată în Reichsrath-ul vienez, toastul dela Seraievo și echoul acestuia în scrisoarea de mulțămire a împăratului au deschis ochii tuturor. În foile vieneze cetim astfel de exerciții de stil, carl ne reamintesc și proclamațiunile și manifestele austriace din anii 1848—49. Și mamelucului i se grămădesce sângele în obraz și simte în inima sa fierberile stângei extreme și de un singur gând sunt pârșți toți patrioții: gândul să ne organizăm.

Și e bine așa, acesta este răspunsul natural, cu care suntem dator. Pôte pe mulți fi va fi surprins vehemența neașteptată, cu care s'a dat acel răspuns. Și de ce să nu se dea astfel? Generațiunea, care a produs pe 48, s'a însuflețit numai de gloria străbună, care multă, forțe multă vreme s'a stat în întunecul nopții, generațiunea prezentă se aprinde de flacăra stindardului încă lucitor al gloriei dela 1848—49. Dér fiindă așa se vede, că mai avem încă timp, ar fi bine să ne gândim și la aceea, ca să aședăm iarba de pușcă la loc uscat.

Deficitul, corupția și celelalte binecuvântări ale fericii administrării comune nu ne pun pe gânduri, cu toate acestea geniul națiunii maghiare se va sci lupta, avem însă un necas ceva mai mare despre a cărui înlăturare nu ne putem gândi destul de timpuriu, și acestea sunt raporturile rele, în care stăm cu naționalitățile. Că există acest necas nu mă îndoiesc și îl simte fiecare în primele momente, în carl în actuala agitațiune trece măcar fugitiv în revistă relațiunile din patriă. Să ne ocupăm cu el serios și temeinic. Și să ne perdem timpul, căci nu putem sci când bate ora a 12-a. A atrage atențiunea patriotului gânditor în direcțiunea acesta este scopul acestei broșuri nepretențioase.

(Va urma.)

Societate archeologică în Bucovina.

Se scrie din Cernăuți:

În Cernăuți, Bucovina, s'a înființat prin inițiativa zelosului și unicului archeolog d. Dionisiu P. Olinescu o societate archeologică română, spre a stringe și a conserva anticități aflate în țără și aiurea, cum și a le descrie, înființându un muzeu, de a întreprinde explorări archeologice, cum și a îngriji pentru conservarea ruinelor și monumentelor istorice din țără intervenind pe la autoritățile competente, cum și pe la particulari pentru conservarea lor. După statutele ei comitetul este obligat de a presenta adunării generale o amănunțită dare de sémă despre mersul general al științei archeologice la Români și despre activitatea sa proprie. În ședința de constituire a ei se alese de președinte Dionisiu P. Olinescu, vice-președinti: Dr. Emilian Vointichi prof. universitar, și Vasile Moraru dela tribunalul țerei, ca membri ai comitetului: Calistrat Coca, catehet, dr. Orest Popescu, Epifanie Popescu, Constantin Moraru, Procopovic, Eugeni Meședer, Onisim Țurcan, Diomed Nosievici, Georgiu Forgaci, Georgiu Popovic, Teodor Popovic și Nicolau Ieremievic.

DIVERSE.

Sfârșitul lumii la 24 Iunie. — Se scrie din Madrid țiarului parisan „Matin“, cu data dela 17 Iunie: Noutatea sfârșitului lumii răspândindu-se prin poporul de jos din Madrid, care își închipuia că Marți sórele va răsări la ora 2 de dimineață, vr'o miă de persoane se

reunise la această oră pe colina de Wistelos. Sórele însă nu creșu de cuviință a anticipa răsăritul său, dér poporul de jos vădu în norii luminați de rașele lunii, toate semnele înainte mergătoare ale catastrofei care va provoca sfârșitul lumii. Dimineață, un număr și mai mare de ómeni se reunise și aștepta fenomenele cerești, dér ei așteptară înzadar până la órele trei după amez. În momentul acesta se vădu de cătră imaginația bolnavă a unora apărându Sf. Petru în mijlocul unui nor roșu, în urmă Isus Christos și un mare număr de sfinți se mai arătară după densii. Singuri profanii vădură un nor ordinar. Un astfel de miracol, după cum pretinde poporul, anunță că la 24 Iunie va fi ultima zi a existenței lumii. Această superstiție a fost preocupăția timpită a poporului de jos din Madrid. Er 24 Iunie a trecut și lumea a rămas totă ceia ce a fost de atâtea mii de ani dela creațiunea ei.

Armata comună austro-ungară are vre-o 19,326 oficeri, între carl 259 generali și 1304 oficeri de statul major. Sunt interesante următoarele date despre *cu-noscințele limbice ale oficerilor*, și anume dintre oficeri 87¹/₂% vorbesc limb slave, 24⁹/₁₀% vorbesc limba maghiară, 21³/₁₀% vorbesc limba franceză, 14²/₁₀% vorbesc limba italiană, 8⁷/₁₀% vorbesc limba română, 3⁸/₁₀% vorbesc limba engleză, — pre când proporțiunea naționalităților în monarhia între 37⁸/₁₀ milioane locuitori este următoarea: Slavi 46¹⁴/₁₀₀%, Germani 26²⁹/₁₀₀%, Maghiari 17% (?), Români 6⁸/₁₀₀%, — fiindă adecă 17⁴/₁₀ milioane Slavi, 9⁹/₁₀ milioane Germani, 6⁴/₁₀ milioane (?) Maghiari și peste 2⁰/₁₀ milioane Români. — Acestea sunt date statistice unguresci, căci se scie, că după datele statistice ale consistoriilor noastre sunt în monarhia peste 3 milioane Români.

Comoră de anticități. Zilele trecute proprietarul cătunului Dorma, din Basarabia, care se află în apropiere de Gura-Galbina a dat peste o comoră de anticități țice „România.“ Etă din ce se compune această interesantă comoră: Un cazan de aramă plin cu bani de argint. Monetele sunt toate poloneze de pe timpul lui Sigismund. Numărându-se s'a constatat că sunt în total 1,271 bucăți. O cădelniță de argint cu două sfesnice de o lucrare forțe frumoasă. Patru buciuri căzăcești de argint și aur cu pietre scumpe. Dece taciuri de argint, trei blide mari de aramă, pe carl sunt zugrăvite nice chipuri forțe rău conservate. Unsprezece săbii cu mânere de argint, douăzeci pistole, ale caror patur s'au risipit în pulbere, rămânând numai ornamentele făcute de argint. Tote aceste obiecte se crede că ar fi aparținând unui hatman al ccazicilor, care a locuit satul Sahaidac pe la 1813. Un lucru însc nu se explică și anume pentru ce cazacul adunase așa mare cantitate de monete polone? Toți se întreb asemenea dela ce auume biserică catolică ar fi șters cazacul cădelnița și sfesnicii de argint?

Un oraș fără femei. — Țiarul „Echo“ povestesc: Între munții din Mongolia, într'un șes întins și nisipos, este orașul Mai-macin, adecă orașul negustorilor. El se ține de imperiul chinez, are 3000 locuitori, între carl nicl o femeie. Dér între locuitori sunt mulți părinți de familie, însă femeile și copii lor sunt departe în interiorul Chinei. Numitul oraș nu e departe de granița rusă; guvernul se teme ca nu cumva Chinezii să aducă femei ruse și să strice astfel moravurile nobile chineze; de aceea a interzis oricărei femei de a petrece în acel oraș. Se povestesc, că un Englez, spre a scăpa de călăturile iubitei sale soții, a fugit la Mai-macin, unde a găsit liniștea dorită. Soția sa a voit să-l urmeze, dér vameșul dela póra orașului a respins-o ca *marfă interzisă*.

Monștrii. — În ziua de 4 Iunie curent, femeia Ștefana, soția locuitorului Nicolae Radu din comuna Bărănești, județul Ialomița, în România, a născut 2 copii monștrii lipiți de pantece, avându două capete, patru picioare opuse și patru mâni. Acești copii după o oră au încetat din viață; er muma lor se află greu bolnavă.

Bibliografia.

Convorbiri pedagogice este titlul unui nou țiar periodic apărut de curendu la Satul nou în Banat. Redactori sunt învățătorii I. Stoica și I. Popu Reteganului. Numărul primu promite mult. Cuprinsul e variat și bogat. Ediția forțe cu gust, ilustrația foto-litografică frumoasă. Sumariul Nrului I: Cosma Anca (cu portret foto-litografic și facsimil de subscriere). — Salarizarea învățătorilor. — Carl copii frecuentă școla mai neregulat? — George Lazaru. — Sughitul. — Amintiri din copilărie (poveste culasă pe calea ferată). — Anecdote. — Cronica contemporană. — Revista țiarelor pedagogice. — Curier bibliografic. — Loc de informațiunii. — Ghicitoră. — Telefonul Redacției. — Pe învălțore: Cătră p. t. cetitori. — Inșcințare. Va apăre în fascicule lunare de o colă și jumătate și va costa până la sfârșitul anului 1886, numai 2 fl.

Editor: Iacob Mureșianu.

Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu

tea primejdi; ce pedepsă credeți voi, că i s'ar coveni?”

„Căpeteniile noastre au hotărît să i se dea bătaia,“ țice unul dintre velsași cei mai de frunte. „Noi nu putem să facem nimic împotriva voinței lor, dară ceea ce te rugăm, stăpâne, este, să nu fiă bătută tocmai așa de tare. Fă-ne, te rugăm cu toți, și nouă hatărul acesta!”

„Gândesc-te, stăpâne, că este Uledi!“ adause ténérul Marzuk, care odinórá luase parte cu vinovatul de acum la o faptă așa de eroică.

„Decă fruntașii noștri țic, ca Uledi să fiă bătută,“ grăi acum Șumari, fratele celui vinovat, „atunci fi bună, stăpâne, și lasă ca jumătate din lovituri să le capetu eu în locul lui, și fiindă pentru Uledi, de bună sémă nu le voi simți în nicl un chip.“

„Dar tu Sayva,“ se adresă acum Stanley cătră unul dintre velsași. „Spune, care este părerea ta?”

„Să vorbesc după cum mă taie pe mine capul, stăpâne?“ întrebă Sayva cu glas tremurător pe călătorul nostru.

„Da, spune tot ce ai pe inimă.“

Sayva se aruncă la picioarele călătorului nostru, și îmbrățișându-l genunchii, țice:

„Stăpânul este înțelept. Totu ce se întâmplă, el însemnă într'o carte. Noi Negrii nu scim nimica

și nu ținem minte nimica. Ce s'a întâmplat er, ađi am uitat. Stăpânul însă nu uită nimic. Decă se va uita în cartea sa, el va vedea, cum s'a purtat Uledi pe lacul Tankanika, cum l'a scăpatu pe Zaidi din vârtej, cum a mântuit pe atăția inși dela mórte și cum muncia el mai mult decât trei dintre noi. Stăpânul își va aduce aminte, cum l'a ascultat în or și ce vreme, și ce grijă avea el totdeauna de velsașii lui. Sub mâna lui Uledi, stăpâne, velsașii sunt buni și harnici; fără el nu mai plătesc curat nimic. Drept-aceea, stăpâne, decă Uledi are să fiă pedepsit, și decă Șumari țice, că e gata să ia el jumătate pedepsă, dá-i, te rog, lui Sayva cealaltă jumătate, și iartă-l pe Uledi!”

„Bine,“ țice călătorul nostru. „Adunarea l'a osândit pe Uledi. De óre-ce însă Șumari și Sayva au făgăduit, că vor lua pedepsă asupra lor, Uledi este iertat, eră Șumari și Sayva sunt liberi de or și ce pedepsă!”

După-ce Uledi fu slobođit, se apropiă cu po-căință de Stanley, și țice: „Nu Uledi a fost acela, care a furat, ci acela a fost satana, care a intrat în inima lui. Uledi va fi de aici înainte om de omenie.“

(Va urma.)

Cursul la bursa de Viena
din 28 Iunie st. n. 1886.

Table with exchange rates for various commodities like gold, silver, and currencies from Vienna.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 16 Iunie st. v. 1886.

Table with market data for Bucharest, including interest rates and bank exchange rates.

Cursulu pietei Brasov

din 26 Iunie st. n. 1886.

Table with market prices for various goods like banknotes and silver in Brasov.

Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se potu face cu inceperea dela 1 si 15 ale fiecarei luni, mai usor prin mandate postale.

Adresele ne rugam a ni se trimit exact aratandu-se si posta ultima.

PREȚULŢ ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungary in florins.

Pentru Romania si strainatate.

Table showing subscription prices for Romania and abroad in francs.

AdministraŃiunea „Gazetei Transilvaniei.”

AnunŃu.

Cu inceperea zilei de 29 Septemvre a. c. se da in arenda pentru pasunarea oilor proprietatea baronului Sigismund Szentkeresztly jun. in comuna Zagon...

InformaŃiuni se potu lua in Zagon (Háromszék) dela plenipotentiatul d. Iuliu Biro. Posta in Zagon.

Avisu d-loru abonati!

Rugamu pe d-nii abonati ca la renoirea prenumeratiunii se binevoiasca a scrie pe cuponulu mandatului postalu si numerii de pe fasia sub care au primitu diarulu nostru pana acuma.

Domnii ce se aboneza din nou se binevoiasca a scrie adresa lamurit si se arate si posta ultima. ADMINISTR. „GAZ. TRANS.”

Mersulu trenurilor

pe linia Predealu-Budapesta si pe linia Teiusu-Aradu-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules and fares for routes between Predealu, Budapest, Teiusu, and Aradu.

Nota: Orele de nopte sunt cele dintre liniile grose.